

بررسی موانع یکپارچه سازی اراضی کشاورزی در شهرستان اردبیل
Survey barriers to Land consolidation in the city of Ardabil

علی شیردل^{۱*}، عمران غفاری^۲، اصغرباقری^۳ و اردوان قربانی^۴

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت کشاورزی

^۲ و ^۳ استادیار دانشکده کشاورزی، دانشگاه محقق اردبیلی

E-mail: Alishirdel177@yahoo.com

* نویسنده مسئول

خلاصه

زمین و اندازه آن بعنوان یکی از مهمترین عوامل تولید در بخش کشاورزی حائز اهمیت است و کشاورزی با واحدهای بهره برداری کوچک، به دلیل عدم استفاده‌ی مؤثر از فناوری و امکانات نوین، از عوامل محدود کننده‌ی بهره وری و بازدهی تولید در بخش کشاورزی محسوب می شود و قادر به تامین حداقل مواد غذایی مورد نیاز جامعه نخواهد بود. یکی از موانع و مشکلات کشاورزی استان اردبیل خرد و پراکنده بودن اراضی کشاورزی می باشد. این امر منجر به افزایش هزینه ها ، کاهش بهره وری، تلفات نهاده های کشاورزی می شود. هدف این تحقیق توصیفی- پیمایشی، بررسی و اولویت بندی موانع یکپارچه سازی اراضی کشاورزی روستاهای باروق و گرجان از توابع شهرستان اردبیل می باشد. جامعه آماری شامل کشاورزان این دو روستا (N=500) می باشد که با استفاده از جدول تعیین نمونه مورگان تعداد ۲۵۰ نفر به عنوان نمونه تعیین گردید. ابزار تحقیق، پرسشنامه می باشد. دادههای به دست آمده با استفاده از تکنیک (AHP فرایند تحلیل سلسله مراتبی) و نرم افزار expert choice مورد تحلیل قرار گرفتند. نتایج تحقیق نشان داد که عامل اجتماعی و عامل ساختاری در شهرستان اردبیل، اصلی ترین عامل بازدارندهی اجرای طرح یکپارچه سازی اراضی بوده و عوامل فرهنگی، اقتصادی در اولویتهای بعدی قرار گرفتند .

کلمات کلیدی: یکپارچه سازی اراضی، AHP، اردبیل، روستاهای باروق و گرجان

Abstract

Land and the size of it, is one of the most important factors of production in agriculture and agriculture with small operation units, Due to the lack of effective use of technology and modern facilities, is the limiting factor in agricultural productivity and production efficiency and will not able to provide the minimum food requirement of the society. One of the obstacles and problems of Ardebil province agriculture is that the agricultural lands are scattered and small. This leads to increasing of costs, reducing of efficiency and loss of agricultural inputs. The purpose of this descriptive-survey study is investigation and prioritizes barriers to the integration of agricultural lands of Barugh and Garjan villages of Ardebil city.

The study population consisted of farmers in two villages is N=500 using the Morgan table of sample determination, 230 individuals determined as samples. Research tool is questionnaire. Obtained data were analyzed using AHP technique (analytical hierarchy process) and expert choice software. Results showed that social factor and structural factor in this research, are the main barriers of performing land consolidation project, cultural and economic factors are in the next priorities.

Key Words: Land consolidation, AHP, Ardebil, Barog & garjan

مقدمه

یکی از مشکلات ساختاری زمین‌های کشاورزی ایران در چند دهه اخیر، مشکل کوچکی و پراکندگی قطعات زمین‌های کشاورزی بوده است. به منظور رفع این مشکل از ساختار زمین‌های کشاورزی، راهکار یکپارچه سازی آنها توصیه می‌شود این اقدام عبارت است از تعویض مالکیت‌های خصوصی و به ویژه تعویض محل قطعات پراکنده مزارع، به منظور بوجود آوردن مالکیت‌های جدیدی در یک تکه و یا در حداقل ممکن قطعات (ترکمانی، ج و همکاران، ۱۳۷۷). پایین بودن میزان بهره وری، بالا بودن هزینه های تولید، عدم استفاده موثر از ماشین آلات، اختلاف میان کشاورزان و تضعیف همبستگی های اجتماعی در جامعه روستایی و سرانجام فقر و مهاجرت روستایی بعنوان شاخصهای توسعه نیافتگی، همگی به نوعی در ارتباط با پراکندگی قطعات قرار دارند (شیرزاد، ۱۳۷۶).

در ایران فعالیت‌های یکپارچه سازی، در شرایط نبود قانون یکپارچه سازی و مواد حقوقی روشن در این زمینه به شیوه نیمه خود جوش انجام می شود. در این شیوه، ترغیب بهره برداران و اعطای کمک‌های فنی و مالی و تقبل بخشی از هزینه های اجرایی طرح از سوی دولت، نقش مهمی را در پیشبرد این فعالیتها ایفا می کند. اجرای طرحها به این شیوه نیازمند موافقت اکثریت مطلق مالکان اراضی است و مخالفت حتی یک بهره بردار مالک در یک روستا می تواند مانع اجرای طرح شود (امینی، ۱۳۸۶).

از آنجا که مسئله پراکنش قطعات کشاورزی مختص کشور ما نیست و در نظام زمینداری اکثر کشورها با نسبت‌های متفاوت به چشم می‌خورد، کشورهای توسعه یافته همگام با توسعه در سایر بخشهای اقتصادی، به امر توسعه در زیرساخت‌های کشاورزی نیز توجه خاص داشته و از پیشگامان امر یکپارچه سازی اراضی به شمار آمده اند (Rafael & et al, 2002).

پیشینه تاریخی یکپارچه سازی به سال ۱۵۵۰ میلادی در جمهوری آلمان برمی گردد که متعاقب آن در کشورهایی نظیر لهستان، چکسلواکی، ژاپن به اجرا درآمد (افتخاری، ۱۳۷۵).

در ایران نیز به علت کوچک بودن مالکیتها و پراکندگی آن، یکپارچه سازی و تجهیز و نوسازی اراضی ضرورتی انکارناپذیر جهت گریز از تهدیدهای موجود بر سر راه تولید برنج

بوده است (بی نام، ۱۳۷۴). سابقه طرح یکپارچه سازی در اراضی کشاورزی ایران به اواسط دهه ۱۳۴۰ و اراضی مازندران برمی گردد که با ورود کارشناسان چینی و نظارت آنان، تسطیح اراضی در ایستگاه تحقیقات برنج آمل و اراضی اطراف آن و نیز قطعاتی در شهرستانهای بابل، قائم شهر، ساری صورت گرفت. اما توجه به امر یکپارچه سازی اراضی به صورت یک اقدام جدی و به شیوه نوین را می توان در تدوین برنامه پنجساله اول پس از انقلاب مشاهده نمود که حرکتی اساسی در جهت بهبود شرایط و ارتقای کیفیت زیربنایی در اراضی کشاورزی بوده است.

در این پژوهش تلاش می شود با شناسایی و اولویت بندی مشکلات موجود بر سر راه اجرای طرح یکپارچه سازی در منطقه اردبیل با استفاده از دیدگاههای کشاورزان و نیز ارائه پیشنهادها، گامی مؤثر در جهت توسعه کشاورزی منطقه برداشته شود.

عوامل مؤثر در پراکندگی اراضی زراعی:

عوامل مختلفی در پراکنده بودن اراضی زراعی یک واحد بهره برداری مؤثرند این عوامل در چهار گروه اصلی به ترتیب زیر تقسیم بندی گردیده است:

الف) عوامل فرهنگی ب) عوامل اقتصادی ج) عوامل اجتماعی د) عوامل ساختاری.

۱) عوامل فرهنگی

- اعتقادات و باورهای سنتی: پابندی کشاورزان به حفظ ساختار موجود، مخالفت و یا عدم اطلاع برخی از بهره برداران با اجرای طرح به عنوان یکی از عوامل بازدارنده در اجرای طرح یکپارچه سازی مورد بررسی قرار گرفت.

- سطح سواد: میزان آگاهی و درک فواید طرح نیز یکی از عوامل مؤثر در شناخت و پذیرش طرح می باشد.

۲) عوامل اقتصادی:

- بالا بودن هزینه های اجرای طرح یکپارچه سازی اراضی.

- اختصاص ندادن بودجه ی مناسب از طرف دولت جهت اجرای طرح های یکپارچه سازی اراضی (نوروزیان، ۱۳۷۸).

۳) عوامل اجتماعی

- میزان اعتماد کشاورزان به یکدیگر و همچنین به دولت می باشد..

- ترس از دست دادن مالکیت. .

۴) عوامل ساختاری و اجرایی

- تفاوت در وضعیت حاصلخیزی اراضی.

- قوانین، شامل قوانین ارث، وقف و همچنین قوانین دولتی در این زمینه می باشد (

تقوی، ۱۹۹۸).

مروری بر تحقیقات انجام شده:

تحقیق Gonzales Garcia (۲۰۰۷)، در اسپانیا نشان داد که برنامه های یکپارچه سازی گامی مهم در جهت بهبود کارآیی نیروی کار و بهره وری بهینه از اراضی کشاورزی می باشد و افزایش آگاهی کشاورزان در مورد نتایج اقتصادی و اجتماعی یکپارچه سازی اراضی، انتقال اطلاعات مفید به کشاورزان توسط مروجین، برنامه های حمایتی دولت عوامل مؤثر در پذیرش این برنامه می باشد. مطالعه ای که توسط Vitikainen (۲۰۰۴)، در زمینه ی یکپارچه سازی اراضی در اروپا انجام شد اندازه ی قطعات و کاهش تعداد آنها را موجه ترین دلیل برای سودمند بودن برنامه ی یکپارچه سازی اراضی در یک ناحیه دانست و وجود تفاوت شدید در حاصلخیزی اراضی و امکان دسترسی برخی از اراضی به جاده و منابع آب، باعث می شود که تعویض اراضی و یکپارچه نمودن آنها با مشکلات زیادی همراه باشد. نتایج مطالعه Gergievsk (۲۰۰۵)، با عنوان یکپارچه سازی اراضی به عنوان یکی از راه های توسعه کشاورزی در مقدونیه نشان می دهد که پراکندگی اراضی یکی از موانع اصلی توسعه کشاورزی مقدونیه بوده و تأسیس تعاونی های روستایی و حمایت فنی دولت عوامل مؤثر در جهت اجرای طرح یکپارچه سازی اراضی هستند. Backman (۲۰۰۲)، بیان می کند که یکپارچه سازی اراضی باعث توسعه ی روستایی در سوئد شده است و مهمترین عوامل در

پذیرش یکپارچه سازی اراضی از سوی کشاورزان سطح تحصیلات و آگاهی کشاورزان، شرایط جغرافیایی اراضی، تعداد قطعات و برنامه‌های آموزشی کشاورزان می‌باشد Rusa & Florian (۲۰۰۲) در مطالعه خود در رومانی نشان می‌دهند که بررسی ظرفیت های مناطق، توسعه روشهای ارزشیابی زمین، افزایش دانش ارزیابان زمین، و وضع یک چارچوب حقوقی مناسب در مورد یکپارچه سازی برای اجرای طرح های یکپارچه سازی ضروری است. شیرزاد (۱۳۷۶)، در مطالعه ای که در حوزه ی آبریز هراز استان مازندران انجام داده است ۲۲ عامل را مؤثر بر پذیرش یکپارچه سازی اراضی عنوان نمود که مهمترین آنها ارزش زمین، وضعیت اراضی، تلاش های ترویجی، آگاهی کشاورزان، سودآوری زراعی، مالکیت اراضی و عوامل حمایتی می باشد.

معرفی منطقه:

پژوهش حاضر در دو روستای گرجان و باروق از توابع شهرستان اردبیل انجام شده است. گرجان با ۹۳۶ نفر جمعیت دارای ۳۰۰ نفر بهره بردار و باروق با ۱۰۶۵ نفر جمعیت ۲۰۰ نفر بهره بردار می باشد، در ۶ کیلومتری غرب شهر اردبیل قرار دارند. منابع آب عبارتند از آب سد که به صورت کانال در اختیار کشاورزان قرار می گیرد، چاهها که به دلیل خشکسالیهای متوالی تعدادشان خیلی کم و انگشت شمار شده اند و همچنین چشمه ها و قناتها. به دلیل توسعه سیستم انتقال آب از سد یامچی تقریبا اکثر زمینهای این منطقه تحت پوشش آب سد قرار گرفته اند که از جمله از زمینه های یکپارچه سازی اراضی در این منطقه می تواند باشد. کل سطح زیر کشت در گرجان ۸۰۰ و در باروق ۷۱۵ هکتار می باشد.

دلایل انتخاب این روستاها:

- یکنواخت و مسطح بودن اراضی این منطقه
- قرار گرفتن در پایاب سد یامچی
- نزدیکی به شهر

در این پژوهش تلاش می‌شود با شناسایی و اولویت بندی مشکلات موجود بر سر راه طرح یکپارچه سازی اراضی در روستاهای گرجان و باروق با استفاده از دیدگاه بهره‌برداران ، گامی مؤثر در جهت توسعه کشاورزی منطقه برداشته شود. برای رفع این مشکل و شناسایی عوامل بازدارنده یکپارچه سازی اراضی از تکنیک AHP (فرایند تحلیل سلسله مراتبی) استفاده شده است. این تکنیک برای سازماندهی اطلاعات و قضاوتها و بکارگیری آنها در تصمیم گیریها بر اساس توانایی، احساسات و منطق موضوع مورد نظر، شیوه‌های مناسب ارائه می‌دهد، پس از آن قضاوتها در قالب نتیجه‌ای با هم ترکیب می‌شوند که با انتظارات درونی همخوانی دارد. فرآیند فوق برای حل مسائل پیچیده به وسیله سلسله مراتبی ازمعیارها و نتایج و به وسیله استخراج قضاوتها در جهت پیشبرد تقدم ها به ما کمک میکند (Saati, 1998).

روش شناسی تحقیق

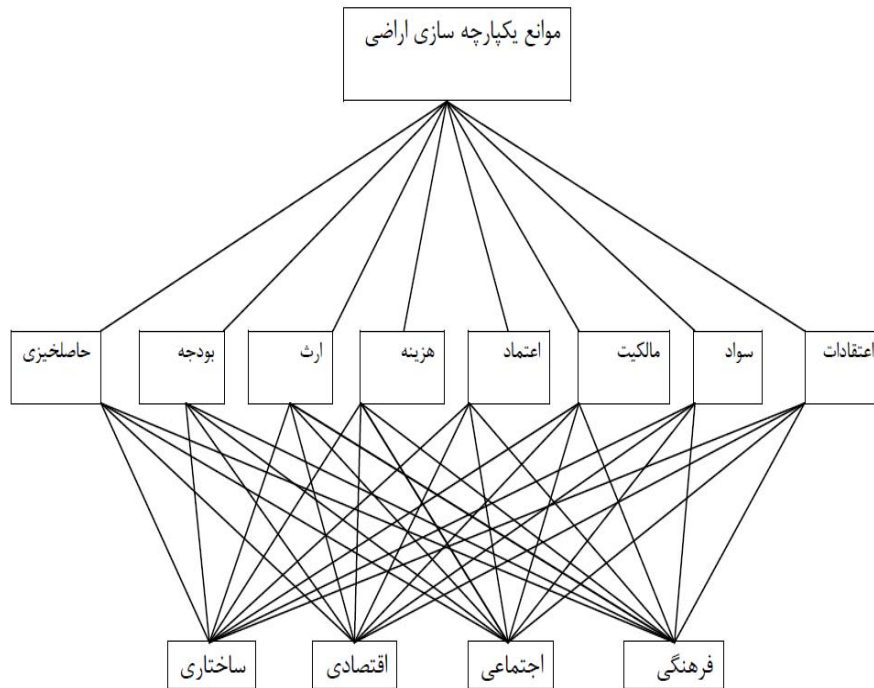
روش تحقیق در این بررسی شامل مراحل زیر است:

۱. اطلاعات مرتبط با پیشینه طرح و کلیات آن به روش کتابخانه ای و با تکیه بر مستندات موجود در سازمانهای اجرایی و پژوهشی، بویژه سازمان جهاد کشاورزی و تعاونی تولید باروق تهیه شده است.
۲. جمع آوری اطلاعات محیطی به صورت پیمایشی (میدانی) طی بازدیدهای مکرر از منطقه (روستاهای گرجان و باروق) و با استفاده از تکنیک پرسشنامه انجام شده است. بدین منظور از میان ۵۰۰ بهره بردار، به صورت تصادفی و با استفاده از روش جدول مورگان ۲۵۰ بهره بردار انتخاب و مورد پرسش واقع شدند.
- ۳- از آنجا که هدف پژوهش، اولویت بندی موانع اصلی اجرای طرح یکپارچه سازی اراضی بوده است، یافته های پرسشنامه ها یا همان دیدگاهها و اظهارات بهره برداران درباره طرح، با استفاده از تکنیک AHP (تجزیه و تحلیل سلسله مراتبی) ، که یک روش تصمیم گیری گروهی در محیطهای پیچیده می باشد، مورد ارزیابی و پردازش قرار گرفته است. همان

طور که می دانیم، هنگام وجود کنش متقابل بین افراد ممکن است کیفیت تصمیم گیری ها افزایش یا کاهش یابد، لذا تصمیم گیری عقلایی همراه با سیستم کنترل به منظور گرفتن تصمیمات سیستماتیک و دقیق و جامع نیاز به روشهایی دارد که تصمیم گیری ها به بهترین طریق ممکن صورت گیرد (Peter, 2004).

روشهای گوناگونی جهت تصمیم گیری گروهی مثل روش دلفی و تکنیک گروه اسمی و توفان مغزی وجود دارد که بسیاری از مسائل و مشکلات تصمیم گیری های گروهی را حل کرده است. اما به لحاظ هزینه و زمان زیادی که هر یک از این روشها دارند، تکنیک AHP به سبب پیچیدگی محیطهای تصمیم گیری، در دنیای واقعی تا حد زیادی مشکلات روشهای قدیمی را حل کرده است (اسد پورو پیکانی، ۱۳۷۹). اساس این روشها تشکیل درخت سلسله مراتبی تصمیم گیری است. هر مسئله تصمیم گیری را می توان در قالب یک درخت طراحی کرد. سطح اول این درخت، هدف تصمیم گیرنده را نشان می دهد و معمولا اولویت گذاری گزینه های رقیب برای دسترسی به این هدف است. سطح یا سطوح میانی نشاندهنده ملاکها و معیارهای مورد نظر برنامه ریزان برای دسترسی به هدف در سطح یک است و سطح آخر آن گزینه های در دسترس برای دستیابی به هدف را نشان می دهد (همان منبع). در این مقاله سطوح ساختار درخت سلسله مراتبی تصمیم به شکل زیر است: سطح اول شامل هدف اصلی، اولویت بندی موانع و عوامل بازدارنده توسعه و اجرای طرح یکپارچه سازی اراضی است. سطح دوم در برگیرنده ملاکها و معیارهای اساسی تأثیرگذار روی طرح یکپارچه سازی شامل قوانین، مالکیت، سطح سواد، بالا بودن هزینه ها، اعتماد، حاصلخیزی، کمبود بودجه، اعتقادات و باورها است. سطح آخر نیز شامل گزینه های مهم حاصل از دسته بندی معیارها در سطح دوم شامل مسائل اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی و فنی - اجرایی است (شکل شماره ۱). این روش را اولین بار توماس ال. ساعتی از کشور عراق ابداع کرد. اساس روش پیشگفته بر مقایسه دو به دو معیارها و گزینه های دیدگاه تصمیم گیرنده یا تصمیم گیرندگان است که این امر منجر به اولویت بندی و انتخاب بهترین گزینه از بین گزینه های رقیب خواهد شد. در این مقاله سعی شده است اولویت بندی میان عوامل ذکر

شده صورت گیرد. تا برنامه ریزان و مچریان طرح یکپارچه سازی ضمن شناسایی اولویتهای بازدارنده طرح، براساس بودجه و منابع در دسترس در جهت رفع آنها اقدام کنند.

شکل شماره ۱: ساختار کلی درخت سلسله مراتبی

۴. تشکیل جدول مقایسه زوجی

جدولهای مقایسه‌های بر اساس ساختار سلسله مراتبی فوق تهیه می‌شوند، مقایسه زوجی با استفاده از مقیاسی که از ترجیح یکسان تا ارجحیت بی‌نهایت طراحی شده است، انجام می‌گیرد. این مقیاس در جدول ۱ نشان داده شده است:

۱	ترجیح یکسان	هر دو گزینه اثر یکسانی بر هدف دارند
۳	کم‌ارجحیت	ارجحیت یکی از گزینه‌ها بر دیگری (گزینه مورد مقایسه) اندک است
۵	ارجحیت قوی	ارجحیت یکی از گزینه‌ها بر دیگری (گزینه مورد مقایسه) قوی است
۷	ارجحیت بسیار قوی	ارجحیت یکی از گزینه‌ها بر دیگری (گزینه مورد مقایسه) بسیار قوی

است		
ارجحیت یکی از گزینه ها بر دیگری (گزینه مورد مقایسه) در حداکثر مقدار ممکن است	ارجحیت بی نهایت	۹
امتیازات میانی نشان دهنده حالت های میانی هر یک از حالات مقایسه ای فوق است		۲،۴،۶،۸

جدول شماره ۱: جدول مقایسه زوجی

۵. محاسبه میانگین عددی

پس از تکمیل پرسشنامه‌ها توسط کشاورزان، با نظرات متفاوتی برای هر یک از گزینه‌ها روبرو خواهیم شد، برای رفع این مشکل باید جداول مقایسه‌ای با هم ترکیب شوند. در روش AHP می‌توان از محاسبه میانگین هندسی استفاده کرد (Sameti & et al (۲۰۰۵)، Taghvaie & Ghafari (۲۰۰۷). از میانگین هندسی برای ترکیب قضاوتها در تکنیک AHP استفاده کرده‌اند.

۶. محاسبه وزن نسبی معیارها و گزینه‌ها

پس از تهیه درخت سلسله مراتبی و محاسبه میانگین هندسی، به منظور اولویت بندی عوامل بازدارنده اجرای طرح یکپارچه سازی اراضی، عملیات ریاضی در محیط نرم دنبال شد. در ابتدا معیارها با Expert Choice افزاری توجه به هدف مورد مقایسه زوجی قرار گرفته و وزن نسبی هر معیار با توجه به هدف برآورد گردید، در مرحله بعد گزینه‌ها با توجه به معیارها مورد مقایسه زوجی و وزن نسبی هر گزینه محاسبه گردید.

۷. بهبود ناسازگاری تصمیم

در دنیای واقعی، غالباً ناسازگاری وجود داشته و ممکن است این ناسازگاری‌ها به مدل وارد شوند. هنگامی که ناسازگاری صفر است، ما کاملاً سازگار هستیم و هر چه این نرخ افزایش یابد، میزان ناسازگاری در هدف ما نیز افزایش یافته است، در حالت کلی اگر نرخ ناسازگاری کمتر از ۰/۱ باشد ناسازگاری نسبتاً قابل قبول است، در غیر این صورت بازنگری در قضاوت ضروری به نظر می‌رسد (قدسی پور، ۱۳۸۵).

۸. تلفیق

بعد از مقایسه زوجی و محاسبه وزنهای نسبی گزینه‌ها و معیارها، لازم است تا وزن نهایی هر گزینه محاسبه شود. بدین منظور از عمل تلفیق استفاده می‌نماییم، بدین طریق پاسخهای نهایی مسئله را مشاهده خواهیم کرد.

نتایج، بحث و نتیجه گیری

برای انجام دادن این بررسی، متغیرهای مؤثر بر عوامل تأثیرگذار در طرح یکپارچه سازی شناسایی شدند که شامل اعتقادات سنتی، اعتماد، سواد، مالکیت، قوانین، بالا بودن هزینه اجرای طرح، کمبود بودجه و تفاوت در حاصلخیزی اراضی بودند.

متغیرهای عمده تأثیرگذار بر عامل فرهنگی، پایبندی به باورها و اعتقادات سنتی، سطح سواد بوده است. تأثیر متغیرهای سواد و اعتقادات سنتی بر عامل فرهنگی در سطح بحرانی معنی‌دار بوده است. این نتیجه بار دیگر توسعه نیافتگی در بخش کشاورزی را ناشی از پایین بودن دانش فنی و فرهنگهای سنتی و در پی آن، نپذیرفتن روشهای نوین کشاورزی توسط بهره برداران این بخش می‌داند.

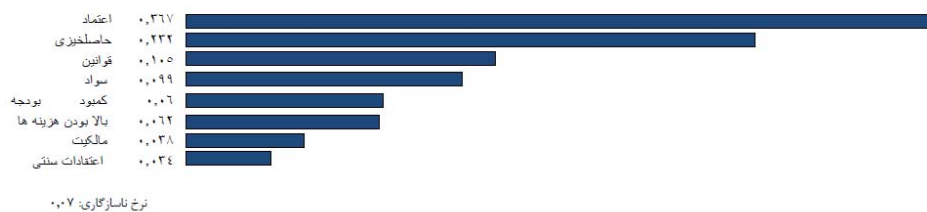
عامل اجتماعی به طور عمده مرتبط با متغیرهای مالکیت و اعتماد که شامل اعتماد متقابل کشاورزان به یکدیگر و اعتماد کشاورزان به دولت است. در بحث مالکیت دو عامل عمده در عدم پذیرش طرح یکپارچه سازی مؤثر بوده که یکی تغییر موقعیت مکانی زمینها بعد از عملیات یکپارچه سازی و دیگری تغییر مساحت زمین می‌باشد که می‌تواند پس از اجرای طرح پیامدهای اجتماعی نامطلوب بر جای گذارد.

عامل ساختاری هم شامل قوانین ساختاری نظیر ارث و وقف و .. و همچنین تفاوت در ساختار اراضی نظیر مرغوبیت و حاصلخیزی اراضی و یا به طور کل ارزش اراضی است. عامل اقتصادی هم در این بررسی شامل هزینه های بالای اجرای طرح و کمبود بودجه اختصاص یافته از سوی دولت می‌باشد که نقش تعیین کننده ای در طرح های توسعه روستایی می‌تواند داشته باشد است.

الف) مقایسه معیارها با توجه به هدف

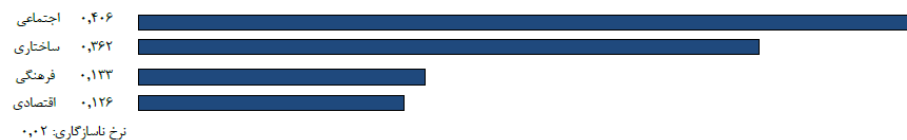
در مرحله اول معیارها به صورت زوجی، نسبت به هدف مطالعه (اولویت بندی عوامل بازدارندهی اجرای طرح یکپارچه سازی اراضی) مقایسه می گردند. طبق شکل ۱ که نشاندهنده مقایسه زوجی معیارها با توجه به هدف پژوهش می باشد، معیار اعتماد با نسبت ۰/۳۶۷ از بیشترین و معیار اعتقادات سنتی با نسبت ۰/۳۴ از کمترین اولویت برخوردارند. نرخ ناسازگاری محاسبه شده برابر با ۰/۰۷ بوده، بنابراین سازگاری معیارها با هدف پژوهش قابل قبول می باشد.

شکل ۱: مقایسه معیارها بصورت زوجی نسبت به هدف تحقیق

ب) تلفیق

بر اساس نتایج حاصل از تلفیق گزینه ها و معیارها با توجه به هدف پژوهشی توان نتیجه گرفت که مطابق (شکل ۲) از بین موانع موجود بر سر راه اجرای طرح یکپارچه سازی اراضی، عامل اجتماعیبا نسبت ۰/۴۰۶ بازدارنده ترین عامل بود و در مقابل عامل اقتصادی با نسبت ۰/۱۲۶ از کمترین اهمیت برخوردار است. در نهایت می توان گفت که عوامل بازدارندهی طرح یکپارچه سازی اراضی به ترتیب عبارتند از اجتماعی، ساختاری، فرهنگی و اقتصادی.

شکل شماره ۲: نتایج تلفیق گزینه ها

پیشنهاد ها

- ۱- با توجه به نتایج به دست آمده از مدل AHP، مهمترین اولویتهای بازدارنده طرح یکپارچه سازی، مسائل اجتماعی است که محصول ترس از دست دادن مالکیت و عدم اعتماد به یکدیگر و دولت می باشد، لذا آموزش های ترویجی و قابل لمس نمودن فواید کشت و کار یکپارچه در جهت اعتماد سازی بین کشاورزان و دولت می تواند تا حدی مشکلات موجود را کمتر کنند.
- ۲- از آنجایی که تفاوت در حاصلخیزی اراضی نیز یکی از مهمترین موانع موجود بر سر راه یکپارچه سازی اراضی می باشد، لذا ارائه راهکارها و الگوی مناسب با توجه به شرایط موجود می تواند اقدام مناسبی در جهت رفع مشکلات موجود در عدم پذیرش طرح باشد.
- ۳- استفاده از رسانه های گروهی همچون رادیو و تلویزیون برای آموزش و آگاهی از فواید یکپارچه سازی اراضی کشاورزی نیز می تواند در پذیرش اجرای طرح توسط کشاورزان و مالکان موثر باشد.
- ۴- تصویب و اجرای قوانین شفاف و عملی در جهت یکپارچه کردن و جلوگیری از خرد شدن اراضی کشاورزی در هموار کردن مسیر اجرای طرح می تواند موثر باشد.

منابع

۱. اسدپور، ح. و غ. ر. پیکانی (۱۳۷۹)، تصمیم گیری گروهی در محیط های پیچیده با استفاده از تکنیک AHP. مجموعه مقالات سومین کنفرانس اقتصاد کشاورزی ایران .
۲. افتخاری، ع (۱۳۷۵)، زمینه های انجام فرآیند یکپارچه سازی اراضی زراعی در جهان با تأکید بر ایران ، مجموعه مقالات اولین کنفرانس اقتصاد کشاورزی ایران (جلد اول). دانشکده کشاورزی زابل.
۳. امینی، ا. م. و همکاران (۱۳۸۶). بررسی و مقایسه دلایل مخالفت بهره برداران با اجرای طرحهای یکپارچه سازی زمینهای کشاورزی در شهرستان کرمانشاه و منطقه لنجانان استان اصفهان ، علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی ، سال یازدهم ، شماره ۴۱.
۴. بی نام (۱۳۷۴). تجهیز و نوسازی و یکپارچه سازی اراضی شالیزاری در مازندران (فواید و تنگناها)، سازمان جهاد کشاورزی مازندران، مدیریت آب و خاک.

- ۵- ترکمانی، ج. و م. حاجی رحیمی (۱۳۷۷). رابطه بین اندازه مزرعه و بهره وری عوامل تولید (مطالعه موردی زارعین استان فارس). معاونت برنامه ریزی و بودجه وزارت کشاورزی، (مجموعه مقالات بهره وری)، تهران.
- ۶- تقوی، م. و غفاری، ر. (۱۳۸۶). اولویت بندی بحران در سکونت‌های روستایی (مطالعه موردی شهر بازیافت). مجله علوم انسانی. سال ۲۰ (شماره ۱۲). ص ۱-۵.
- ۷- ساعتی، ت. ل. (۱۹۹۸). تصمیم سازی برای مدیر. ترجمه علی اصغر توفیقی. انتشارات سازمان مدیریت صنعتی. تهران
- ۸- شیرزاد، ح. ۱۳۷۶. فرآیند یکپارچه سازی اراضی در بین شالیکاران استان مازندران، کاربرد تئوری بنیانی. پایان نامه کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه شیراز، ۲۱۰ ص.
- ۹- صامت، ا. و همکاران. ۱۳۸۲. اولویت بندی توسعه بخش صنعت در استان اصفهان به روش AHP. مجله کالا پژوهش. سال ۴، (شماره ۱۰). ص ۲۷.
- ۱۰- قدسی پور، س. ۱۳۸۵. فرایند سلسله مراتبی AHP. انتشارات دانشگاه امیر کبیر. تهران. ایران
- ۱۱- نوروزیان، م. ۱۳۷۷. بررسی مشکلات یکپارچه سازی اراضی در بخش مرکزی بستان آباد. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه اصفهان.

12. Backman, M. 2002. Rural development by land consolidation in Sweden. Paper, FIG XXII International Congress. Washington, D.C. 19-26.4.2002, 12 P.

13. Gergievsk, k, 2005. Land Consolidation as one of the modes for the enlargement of agricultural land in Macedonia. Journal Central European Agriculture, 6(4),562-574.

14. Gonzales Garcia, I. 2007. Land consolidation in Spain: the land registry perspective. Effective and Sustainable land management- A permanent challenge for each society, Munich, Germany, May 24-25, 2007.

15. peter, S. 2005. Applying evaluation criteria for the land consolidation effect to three contrasting study areas in the Czech Republic, At www.sciencedirect.com.

16. Rafael C. & et al. (2002), Economic, social and environmental impact of land consolidation in Galicia, Land use policy Vol. 19:135-147.

Rusa, M. and Florian, V. (2002), "Land fragmentation and land consolidation in the agricultural sector (case study from Romania)". Available on: http://www.landentwicklung-muenchen.de/cd_ceec_conference/case_studies/romanian.

17. Vitikainen, A. 2004. An overview of land consolidation in Europe. Nordic Journal of Surveying Real Estate Research, 1: 124-136.